Autor Guste Santini
Utorak, 20 Ožujak 2012 10:05

Javna sredstva priopćavanja dobila su zahvalnu temu – uporno povećanje cijene benzina. Poslodavci se pridružuju, osporavajući sve, toj kakofoniji. „Sindikati grme“. Socijalno ugroženi: penzioneri i nezaposleni šute. Vladi se pokušava nametnuti tema: gornja granica cijene benzina kada će Vlada intervenirati. Vlada šuti. Istina bog ministar Linić je spomenuo moguću granicu od 12 kuna što se je u nedostatku poželjnijih izjava odredilo kao graničnu cijenu kada će Vlada intervenirati.

Cijena benzina, formirala se ovako ili onako, raste. Politički i ini čimbenici uvijek su određivali relevantne uvjete poslovanja, življenja, itd. Tako je i danas.

Stoga, povećanje cijene benzina, ma kako značajna tema, neće rješiti naše nagomilane probleme. Rasprava o cijeni benzina predstavalja dolijevanje ulja na vatru, što rezultira povećanjem tenzija, s jedne strane, i, s druge strane, očekivano smanjenje podrške Vladi koja bi „preko noći morala rješiti probleme koji se kumuliraju godinama“. Jasno da su ta i takva očekivanja neutemeljena. Problemi su se kumulirali godinama i trebat će nam najmanje toliko godina koliko smo ih stvarali da ih riješimo.

Danas imati automobil je luksuz. Obrazloženje je trivijalno. Mjesečno automobil, čija je nabavna vrijednost iznosila 100.000 kuna, košta najmanje 3.500 kuna. Iznenađeni ste. Razumljivo i moji polaznici radionica su iznenađeni. Dalje. Mjesečna plaća od 7.000 kuna neto, kojeu ima mali broj građana Lijepe naše, nedostatna je da pokrije troškove eksploatacije automobila. Zato se socijalno ugroženi građani ne javljaju; glupo im je da raspravljati o cijeni benzina a nemaju što jesti, obući, itd.

Stopa supstitucije pojedinih izvora energije je znatna, što znači da smanjenje cijene jednog energenta usmjerava potrošaće drugim jeftnijim energentima. Kada se politika cijena izmijeni tada se mjenja priča i ponovno počinje preslagivanje - tako u nedogled. Sjetimo se usmjerenja potrošaća prema dizelskim gorivima, potom prema plinu umjesto benzina, itd.

Svi se lažemo da je država od osamostaljenja prilično rastrošno živjela prodajući imovinu u bezcjenje i zadužujući se. Slažemo se da tako više nemože. Međutim, moramo se složiti da potrebne promjene na razini javne potrošnje nije moguće izvršiti preko noći. Ovo nikako ne znači da ocjenjujem izvršene promjene dostatnim; mislim da su trebale biti radikalnije, s jedne strane, i, s druge strane, drugačije dizajnirane (primjerice promjene u poreznom sustavu).

Nadalje, struka se slaže da je malo vjerojatan oporavak hrvatskog gospodarstva ove godine što znači da je proračun „prenapregnut“ što smanjuje mogućnosti smanjenja porezne presije u strukturi cijene benzina. To je činjenica koju valja imati u vidu prilikom zahtjeva za smanjenjem trošarina. Osim toga, ne bi bilo dobro povećati proračunski deficit, sjetimo se kreditnog rejtinga i opasnosti koje nam prijete u slučaju njezgovog smanjenja. Smanjimo li trošarine na naftne derivate gdje ćemo nadoknaditi manjak prihoda?

Prema tome, problem je što imamo mali BDP, veliki broj prijevremenih umiorovljenja, mali broj zaposlenih, ali veliki broj u području opće potrošnje, dok u potručju zajedničke potrošnje zapravo nam se stvari događaju pa nismo u mogućnosti identificirati da li imamo ili nemamo viška zaposlenih. Osim što je niska gospodarska aktivnost ona istovremeno ostvaruje malu dodanu vrijednost pa je tim ranjivija na bilo kakve promjene u okruženju.

Sve u svemu da skaratim priču cijena benzina će se kretati sukladno kretanjima u okruženju. Nadalje, posjedovanje automobila nije primjereno našem prosječnom bogatstvu. Treće, valja povećati brigu prema onim socijalnim kategoriama koje su doista ugrožene. U tom smislu bilo bi dobro da se smanji cijena javnog prijevoza. Četvrto, slijedeće godine, kada postanemo punopravna članica, doživit ćemo šok za koji se valja pripremiti. Bili smo siromašni, danas smo siromašniji, sutra ćemo ostati jednako siromašni kao što smo to danas ako ne promjenimo svoj način razmišljanja.

Temeljno opravdanje države je da omogućava svim svojim građanima što veće blagostanje i to ne tako da se povećava prosjek blagostanja, već da se povećava donja granica.